

Рівненський державний
гуманітарний університет

Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів
здобувачів вищої освіти

№ 11
2025

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 11

Рівне, 2025

Студентський дайджест : збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти.
Випуск 11. Рівне : РДГУ, 2025. 70 с.

Головний редактор :

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, в.о.ректора, Рівненського державного гуманітарного університету

Виконавчий редактор :

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної колегії :

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук професор, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Юрчук Олена Сергіївна – здобувач ступеня PhD кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету за спеціальністю 053 «Психологія».

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ
(протокол № 12 від 22 грудня 2026 року).*

УДК 159.922.6

ПСИХОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ РОЗВИТКУ САМООЦІНКИ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ.

Карплюк Віктор, здобувач ОС «бакалавр»
спеціальність 053 «Психологія», 1 курс, РДГУ
Науковий керівник: Джемдзера О.В., старший викладач

Постанова проблеми. У юнацькому віці людина проходить важливий етап свого розвитку. Саме в цей час формується уявлення про себе, з'являється прагнення до самовираження, виникає впевненість або, навпаки, сумніви у власних силах. Самооцінка юнака помітно впливає на його стосунки з людьми, результати навчання, позначається на загальному психологічному стані, стає основою для життєвих рішень. Вона не виникає сама по собі, а на її формування впливає багато факторів (ставлення батьків, підтримка друзів, шкільне або університетське середовище, досвід досягнень і поразок та ін.), які можуть сприяти або перешкоджати її формуванню. Відтак проблема вивчення факторів впливу на самооцінку є актуальною в аспекті сприяння оптимальному розвитку особистості в юнацькому віці.

Мета дослідження – визначити основні психологічні фактори, що впливають на розвиток самооцінки в юнацькому віці.

Виклад основного матеріалу. Самооцінка – це внутрішнє уявлення людини про саму себе. Вона включає в себе не лише розуміння своїх сильних і слабких сторін, але й ставлення до них: як людина сприймає себе, наскільки вона впевнена у собі, чи вірить у свої можливості, як реагує на невдачі, чи вміє себе підтримати. Тобто варто погодитись з визначенням цього явища як цінності, значущості, «якої надає собі індивід загалом та окремим сторонам своєї особистості, діяльності, поведінки», відображення рівня задоволення чи незадоволення собою, що «створює основу для сприймання власного успіху чи неуспіху в діяльності, досягнення мети певного рівня, тобто рівня домагань особистості, виступає важливим чинником особистісного зростання» [3, с. 166].

Самооцінка починає формуватись ще в дитинстві і стає більш глибокою і самостійною в юнацькому віці. Юнак вже не просто сприймає чужу думку про себе, а формує своє «Я», шукає власне місце у світі, аналізуючи: «Я хороший чи ні?», «Що в мені є цінного?», «На що я здатен?». Цей процес супроводжується емоційними переживаннями, порівнянням себе з іншими, сумнівами й запитаннями до себе. Самооцінка може змінюватись залежно від досвіду, життєвих ситуацій, соціального оточення. Вона може бути як позитивною, допомагаючи розвиватися і досягати успіху, так і негативною, коли людина сумнівається в собі й уникає викликів. При цьому вона може бути адекватною тобто відповідати реальному становищу речей; завищеною, коли людина переоцінює себе, або заниженою, коли вона не бачить своїх переваг і применшує своє значення.

Відтак самооцінка є важливою частиною психологічного здоров'я, оскільки визначає впевненість у власних силах і здатність адаптуватися до різних життєвих ситуацій. Саме тому розуміння самооцінки і робота над нею є важливими для психологічного благополуччя і успішної самореалізації особистості. Важливо, щоб самооцінка була не ідеальною, а здоровою тобто гнучкою, реалістичною і стабільною. Така самооцінка допомагає не зламатися під тиском критики, впевнено досягати цілей, приймати себе з усіма перевагами й недоліками [5].

Розвиток самооцінки в юнацькому віці відбувається у відповідальний період, коли уявлення про себе складаються і поглиблюються на фоні усвідомлення системи цінностей, усвідомлення свого соціального статусу та місця у суспільстві. Як вважає О. Главацька, на цей процес суттєво впливають різноманітні психологічні чинники, основними з яких є відповідність реального «Я» ідеальному «Я», рівень власної успішності у значущих сферах діяльності (зокрема навчальної), оцінка з боку інших людей [1].

На думку С. Дмитрієвої та Л. Бутузової, важливим фактором розвитку самооцінки юнаків є їхні домагання – прагнення щодо досягнення особистісно привабливих цілей відповідно до власних здатностей, які визначаються на підставі їх оцінки [3].

Близькими за змістом є чинники становлення самооцінки, виокремлені Д. Шиліним, – це емоційна реакція значимих дорослих, успішність навчання та спілкування, наявність романтичних

взаємин, співвідношення власних досягнень із запланованими цілями, а також із досягненнями інших (значущих для особистості) людей [6].

Згідно з баченням Н. Гуменюк та О. Войтенко самооцінка юнака є найбільш пізнім утворенням в його самосвідомості. Будучи суб'єктивним відображенням суспільних норм, вона складається на основі оцінки власних думок, переживань, поведінки, діяльності, спілкування з іншими людьми та під впливом уявлень про себе і свої можливості, мотивів стосовно власного розвитку, соціальної сміливості й ініціативи у контактах з людьми [2].

Л. Новик розглядає проблему самооцінки крізь призму суб'єктності (рефлексивного самоусвідомлення) як головної детермінанти самопізнання і саморозвитку особистості, що розгортають завдяки впливу таких чинників, як «рівень розвитку самосвідомості, формування особистісної ідентичності, формування почуття дорослості, рефлексія, соціальне самовизначення, самоактуалізація, самореалізація» [4].

Висновки. Таким чином, самооцінка є важливим утворенням самосвідомості, що дає змогу особистості сформуванню уявлень про себе у контексті своєї відповідності значущим цінностям і цілям. Період її поглиблення припадає на юнацький вік, коли відбувається активне становлення «Я-образу» і «Я-концепції», засвоєння соціальних ролей та усвідомлення свого соціального статусу. Самооцінка є результатом тривалого процесу самопізнання і розвивається під впливом багатьох чинників, основними з яких є: думка оточення та особливості взаємодії з його представниками, рівень самосвідомості і самоідентифікації, відповідність реального «Я» сформованим у свідомості ідеалам, порівняння себе з іншими, рівень особистісних домагань та їх досягнень.

Список використаних джерел

1. Главацька О. Л. Основи самовиховання особистості: навч.-метод. посібник. Тернопіль, 2008. 206 с.
2. Гуменюк Н. В., Войтенко О. В. Психологічні особливості корекції самооцінки в осіб юнацького віку за допомогою соціально-психологічного тренінгу. URL: http://medpsychology.pp.ua/samootsinky_v_osib_yunatskoho_viku (дата звернення: 11.04.2025).
3. Дмитрієва С. М., Бутузова Л. П. Психологічні особливості самооцінки та рівня домагань старшокласників. Наука і освіта. 2016. № 5. С. 166–172.
4. Новик Л. Н. Психологічні чинники розвитку суб'єктності в юнацькому віці : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07. Чернігів, 2015. 286 с.
5. Олійник О. О. Самооцінка як передумова професійного становлення студентів. Теорія і практика сучасної психології. 2018. №1. С.97–101.
6. Шилін Д. С. Психологічні особливості самооцінки в юнацькому віці. *Інсайт: психологічні виміри суспільства* : матер. Міжнар. конф. / ред. кол. : І. С. Попович, С. І. Бабатіна, І. Р. Крупник та ін. Херсон : ВД «Гельветика», 2019. Вип. 1(16). С. 302–304.

УДК: 159.923:378.02

ПРОКРАСТИНАЦІЯ ЯК БАР'ЄР У ПРИЙНЯТТІ РІШЕНЬ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Конончук Анастасія, здобувач ОС «бакалавр»
спеціальності 053 «Психологія», 4 курс, РДГУ
Керівник: Немеш О. М., д-р психол.наук, професор

Постановка проблеми. Упродовж останніх років світ переживає масштабні соціальні, економічні та культурні зміни, які суттєво впливають не лише на психічний стан, а й на освітні траєкторії та поведінкові стратегії особистості. Україна, яка перебуває в умовах повномасштабної війни, є однією з найвразливіших країн щодо цих трансформацій. Здобувачі вищої освіти вже четвертий рік поспіль опановують навчальні програми в умовах дистанційного або змішаного навчання, що позначається не лише на їхньому психологічному добробуті, а й на рівні академічної

ЗМІСТ

Байда Анастасія Вплив музики на емоційну сферу особистості	3
Василюк Юлія Особливості переживання самотності молоддю	5
Герасимюк Анна Вплив методів арттерапії на емоційний стан підлітка	8
Глюза Катерина Чинники розвитку життєстійкості особистості	10
Головіна Оксана Реабілітація проявів ПТСР засобами арттерапії	13
Гопанчук Юлія Від травми до стійкості: травма-орієнтований підхід як шлях до благополуччя молодших школярів	15
Даниш Олена Наукові підходи до визначення поняття та сутності резильєнтності	18
Карплюк Віктор Психологічні фактори розвитку самооцінки в юнацькому віці	22
Конончук Анастасія Прокрастинація як бар'єр у прийнятті рішень здобувачами вищої освіти в умовах невизначеності	23
Король Олена Психоемоційний стан як ключова категорія психологічних досліджень	26
Корчагіна Аліна Вплив дитячо-батьківських відносин на особистість підлітка	30
Кибукевич Т. Формування позитивного ставлення до себе у молодших школярів як ключовий аспект подолання наслідків психотравматичних ситуацій	33
Кудак Микола Детермінанти конфліктності особистості у юнацькому віці	36
Лаврук Людмила Теоретичний аналіз проблеми сімейного насильства та його психологічних чинників	38
Ланевич Ян Інтерпсихічна зумовленість прагнення молоді до удосконалення фізичного «Я»	40
Мацкевич Ольга Стосунки як базова потреба людини в юнацькому віці	42
Мороз Софія Креативність молодших школярів як потенціал для успішної адаптації в умовах нестабільності: умови та механізми розвитку	45
Ничипорчук Іван Психологічні особливості формування толерантного ставлення до ветеранів з тілесними ушкодженнями	47
Опанасюк Вікторія Огляд сучасних підходів та методик психологічного супроводу дітей з РАС у дошкільному віці	49
Редько Вероніка Психологічні та гендерні особливості поведінки підлітків у конфліктних ситуаціях	53
Хименко Андрій Психологічні особливості роботи з людьми, що пережили втрату	55
Шарафан Назарій Зміст психологічної готовності студентської молоді до волонтерської діяльності	56
Шмига Анастасія Особливості формування самооцінки у юнацькому віці: вплив міжособистісної взаємодії та воєнних чинників	59
Юрченко Катерина Чинники формування та психологічні наслідки цифрової залежності в юнацькому віці	62
Янко Елеонора Психологічні фактори булінгу серед підлітків	64

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

СТУДЕНТСЬКИЙ ДАЙДЖЕСТ

Збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 11

Упорядники:

проф. Павелків Р. В., проф. Корчакова Н. В.

Підписано до друку 25.12.2025 р.

Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний.

Ум. друк. арк. 5,3 Наклад 300

ТОВ «Центр учбової літератури»

вул. Лаврська, 20 м. Київ

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції

ДК № 2458 від 30.03.2006 р.